

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

HOOFDREDACTEUR: Dr. JAC. P. THIJSSE, Bloemendaal.

REDACTEUR: Dr. J. HEIMANS, Amsterdam.

Adres Redactie & Administratie: W. VERSLUYS' UITGEVERS MIJ. N.V.,
2e Oosterparkstraat 221/223, Amsterdam (O.).

Postchèque en Giro 15205. Gem. Girokantoor, Amsterdam V. 6482.

Uitgave van W. VERSLUYS' UITGEVERS MIJ. N.V., Amsterdam (O.).

Prijs per jaar f 6,80* bij vooruitbetaling.

(Prijsverhoging toegestaan door Depart. van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, onder No. 17796, N.P, dato 23 April 1941)

HET NATIONALE PLAN EN DE NATUURBESCHERMING.

In de laatste week van Juli zijn wij verblijd met een besluit van den President van het Nationale plan houdende dat ieder, die het voornemen heeft, een werk uit te voeren, alsmede de openbare lichamen in de gevallen, waarin deze het voornemen hebben grond aan te koopen — het een en ander binnen de gebieden, welke zijn opgenomen in de bij deze beschikking behorende lijst — gehouden is, door tusschenkomst van den burgemeester van de betreffende gemeente tijdig daarvan mededeeling te doen aan het Bureau van den Rijksdienst voornoemd, Lange Voorhout 19, 's-Gravenhage.

En dan volgt provinciegewijze gerangschikt een lijst van eenige honderden terreinen, groot en klein, die in aanmerking komen voor bescherming en behoud met de aanwijzing of zij van beteekenis zijn, landschappelijk of wetenschappelijk en of hun belangrijkheid provinciaal of nationaal mag heeten.

Deze lijst is gebaseerd op een dergelijke lijst, die de Contactcommissie voor Natuur- en landschapsbescherming heeft gemaakt voor haar werkplan en op de gegevens van de Inventarisatie van het Natuurschoon van Nederland, waaraan het Staatsboschbeheer vele jaren en onverdroten heeft gewerkt. De eindredactie is ook geschied door deskundigen (echte) uit de Contactcommissie en het Staatsboschbeheer.

Naïeve krantenlezers hebben gemeend en meenen misschien nog, dat de zaak van de Natuurbescherming nu verder geheel in orde is en dat bij de honderden echte, veilige, natuurmonumenten, die door de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten, het Staatsboschbeheer, de Landschappen en andere lichamen zijn verworven, nu doodeenvoudig weer eenige honderden worden gevoegd. Zoo eenvoudig is het niet.

Het besluit van den President van den Rijksdienst van het Nationale Plan, geeft alleen de zekerheid, dat onze actie voor natuurbescherming niet voor de onaangename verrassing komt te staan, dat een haar dierbaar object buiten haar weten is opgenomen in plannen voor ingrijpende werkzaamheden, waardoor zijn wetenschappelijke of aesthetische waarde wordt vernietigd. Wij hebben dat ondervonden met het Moergestelsche Broek en nog onlangs met het Twiske, om alvast maar de ergste te noemen.

Zoo iets zal nu niet zoo gemakkelijk meer gebeuren. In iedere gemeente staat nu de burgemeester op zijn post en wanneer werken beraamd worden, waarbij terreinen van de lijst zijn betrokken, dan geeft hij daarvan kennis aan den Dienst van het Nationale Plan en daar wordt dan wel verder overwogen, wat er nu moet gebeuren. Het is mogelijk dat die werkzaamheden onvermijdelijk zijn, maar even goed kunnen de aanvankelijke plannen worden gewijzigd en ook, als de ondernemers, groote of kleine hun plannen al te lichtvaardig hebben opgemaakt, dan kan, hoop ik, een veto worden uitgesproken. Regel moet zijn, dat de ondernemers, heel in het begin van hun onderneming, al onderzoeken of in hun arbeidsveld terreinen van „de lijst” zijn gelegen.

Eigenlijk heeft het Staatsboschbeheer reeds jaren lang op deze manier gewerkt en door een daartoe op zijn initiatief ingestelde commissie, de terecht beroemde Commissie Weevers, de natuurmonumenten doen aanwijzen, die bij bebossching of andere ontginning ontzien moeten worden.

Maar nu zijn we er nog niet. Er zijn ook nog eigenaars. Wanneer de te beschermen terreinen behooren aan Rijk, Provincie of Gemeente, dan is er meestal wel wat op te vinden. Met Waterschappen valt dikwijls ook wel heel aangenaam te praten. Particuliere bezitters zijn dikwijls edelmoedig genoeg, maar het komt ook voor, dat zij, doordat hun bezit aan banden gelegd wordt, schade ondervinden.

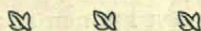
Die schade moet in sommige gevallen vergoed worden, of het terrein moet worden aangekocht, hetzij door de Overheid, hetzij door de nu reeds sterke phalanx van de Natuurbeschermende lichamen.

De lijst heeft in vele kranten gestaan en misschien hebt u hem bewaard. Maar voor alle zekerheid zullen wij hem in een van onze volgende afleveringen afdrucken,

want hij is wel de moeite waard, bekeken te worden. Ook kunnen er zich nieuwigheden voordoen, die het wenschelijk maken af en toe een supplement te geven. Deze mogelijkheid zal onze jonge onderzoekers stimuleren.

Nog iets, het spreekt van zelf, dat al de nummers nog duidelijk moeten worden omschreven. Ook daarmee is de Dienst bezig.

JAC. P. THIJSSÉ.

DE DUINEN VAN VOORNE TUSSCHEN DE STRANDPALEN 13 EN 15.

I. Geologie.

In een vorig artikel (Onderzoekingen over de duinen van Voorne; De Levende Natuur, Maart 1940) behandelde ik de uitkomsten van onderzoekingen over de duinen, welke gelegen zijn tusschen de strandpalen 11 en 13 aan het Haringvliet. Thans zal een daaropvolgend stuk moeten worden bekeken. Tusschen de palen 12 en 13 liep, zooals we in 1940 hebben gezien, een vrij groote rivier onder de duinen in zee, welke rivier toen werd vervolgd tot in den Polder Strijpe.

Er bestaat over dit duingebied een oude kaart uit 1608, van Jacob Cornelis Kouter (Kaart 2030 Rijks-Archief); deze kaart is buitengewoon nauwkeurig, en draagt het volgende opschrift:

„Caerte gemaect ten versoucke van mijn E. heere Sento Rijxs Reecken mr. des graeffelijxsheyt van Hoolant ende mijn Heere Hugo Grootius, Aduercaet-fiscael vande duynen ende gorsinghen ende aenpaellende polders met haer inbraecken oock mede de strange totaent waeter vande zee ende dat vanden Quaecks en houck totaent Berken Rijs gelijk men hier opden caerte zien mag. dit alles gestelt op sijn mate met de voorensse roede hebben oock hier opgemaect een aenwijsinghe met de caerte accordeerende act om onder mijn hant 18de adtober 1608”.

Op deze kaart staan met twee fijne lijntjes de beide uitmondingsplaatsen van twee rivieren aangegeven, en met de letters E en F aangeduid, hoewel nergens een verklaring van die letters gegeven wordt. Terwijl de riviermond, aangegeven met F, overeenkomt met de uitmondning van de oude Strijpe, is in het gebied onder E geen enkele riviermond tot nog toe bekend geworden. Wel is hier het gebied landwaarts van de duinen geheel en al te vergelijken met dat, wat ten Noorden van den Polder Oud-Rockanje gelegen is; evenals hier is in den ouden zeedijk (Schapengorsdijk) een wielachtige kromming aan te wijzen, en is er een meerachtig gebied in den Polder St-Anna, de Walinkspuit, terwijl ook een oude weg, Waalweg genaamd, wijst op een vroeger gebied, dat geheel moet zijn overeengekomen met het Meertje de Waal, door mij in 1940 in het genoemde artikel uitvoerig beschreven. Een oude afwatering, door het diepste deel van den St-Anna-Polder naar het Oosten loopend, de Aal ge-